

## POSTANOWIENIE

Dnia 12 kwietnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Aleksander Stępkowski

w sprawie z odwołania X.Y.

od postanowienia Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 21 grudnia 2023 r. o wygaśnięciu mandatu posła

w związku z wnioskiem pełnomocnika odwołującego się, który wpłynął 5 kwietnia 2024 r.

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych 12 kwietnia 2024 r.

stwierdza:

**1) na podstawie art. 364 § 1 k.p.c. w zw. z art. 363 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. w zw. z art. 250 § 2 k.wyb., iż postanowienie Sądu Najwyższego z 5 stycznia 2024 r., sygn. akt I NSW 1267/23, jest prawomocne z dniem 5 stycznia 2024 r.;**

**2) na podstawie stosowanego odpowiednio art. 378 § 1 *in fine* w zw. z art. 379 pkt 3 *in fine* k.p.c., w zw. art. 13 § 2 k.p.c. i w zw. z art. 250 § 2 k. wyb., że postanowienie Sądu Najwyższego w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 10 stycznia 2024 r. II PUO 2/24 zapadło w warunkach nieważności postępowania oraz z rażącym naruszeniem art. 25 i art. 26 § 1 pkt 11 u.SN i jako takie pozbawione jest mocy prawnej.**

## UZASADNIENIE

Pismem, które wpłynęło do Sądu Najwyższego 5 kwietnia 2024 r., pełnomocnik X.Y. (dalej: „skarżący”) wniosł o stwierdzenie prawomocności postanowienia Sądu Najwyższego z 5 stycznia 2024 r., I NSW 1267/23.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

1. Na mocy art. 364 § 1 k.p.c. prawomocność orzeczenia stwierdza na wniosek strony sąd pierwszej instancji, a dopóki akta sprawy znajdują się w sądzie drugiej instancji - ten sąd. Zgodnie z art. 363 § 1 k.p.c. orzeczenie sądu staje się prawomocne, jeżeli nie przysługuje co do niego środek odwoławczy lub inny środek zaskarżenia. Powyższe przepisy k.p.c. znajdują swoje odpowiednie zastosowanie w postępowaniu nieprocesowym (art. 13 § 2 k.p.c.) przed Sądem Najwyższym, w którym rozpatrywane jest odwołanie od postanowienia Marszałka Sejmu o wygaśnięciu mandatu posła (art. 250 § 2 k.wyb.).

Od postanowienia Sądu Najwyższego z 5 stycznia 2024 r., I NSW 1267/23, nie przysługiwał i nie przysługuje żaden środek odwoławczy ani inny środek zaskarżenia, a zatem stało się ono prawomocne z dnia jego wydania tj. 5 stycznia 2024 r.

Zgodnie z art. 250 § 1 i § 2 k.wyb. od postanowienia Marszałka Sejmu o stwierdzeniu wygaśnięcia mandatu posła przysługuje prawo odwołania do Sądu Najwyższego w terminie 3 dni od dnia doręczenia postanowienia. Sąd Najwyższy rozpatruje odwołanie w postępowaniu nieprocesowym i orzeka w sprawie w terminie 7 dni. Przekazanie sprawy do rozpatrzenia przez Sąd Najwyższy następuje stosownie do określonej ustawowo właściwości poszczególnych izb Sądu Najwyższego. Zgodnie z art. 26 § 1 pkt 11 u.SN do właściwości Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych należą sprawy z zakresu prawa publicznego niezastrzeżone do właściwości pozostałych izb Sądu Najwyższego. Sprawy z odwołań złożonych na podstawie art. 250 § 1 k.wyb.

bez wątpienia nie należą do właściwości żadnej innej izby Sądu Najwyższego, o których mowa w art. 23-25 oraz art. 27a u.SN.

Dla ustalenia właściwości Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego w niniejszej sprawie, nie bez znaczenia pozostaje również fakt, że prawo do odwołania do Sądu Najwyższego od postanowienia Marszałka Sejmu o stwierdzeniu wygaśnięcia mandatu posła, wynika z tej samej ustawy, która na mocy Konstytucji RP przewiduje właściwość tego sądu w sprawie protestów wyborczych oraz stwierdzania ważności wyborów, które to zagadnienia na mocy wyraźnego uregulowania art. 26 § 1 pkt 2 u.SN pozostają właśnie we właściwości Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych. Ta ustawowo określona właściwość została dodatkowo potwierdzona zarządzeniem Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego nr 1/2024 z 4 stycznia 2024 r.

W świetle powyższego wydanie postanowienia Sądu Najwyższego z 10 stycznia 2024 r., II PUO 2/24, a więc gdy sprawa została już prawomocnie osądzona 5 stycznia 2024 r. w postępowaniu toczącym się pod sygn. I NSW 1267/23, nastąpiło w warunkach nieważności postępowania, co Sąd Najwyższy bierze pod uwagę z urzędu.

Ponadto postanowienie Sądu Najwyższego z 10 stycznia 2024 r., II PUO 2/24, zapadło z rażącym naruszeniem ww. art. 25 i art. 26 § 1 pkt 11 u.SN, albowiem Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych orzekła poza swoją właściwością. Izba ta została utworzona w tym samym czasie, co Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych (zob. art. 133 § 2 u.SN), i nigdy nie była właściwa do rozpoznawania spraw publicznych, w przeciwieństwie do nieistniejącej już Izby Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych, która wraz z Izbą Wojskową Sądu Najwyższego została zniesiona 8 kwietnia 2018 r. na mocy art. 133 § 1 u.SN.

Oczywiste jest zatem to, że Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych działała bez jakiejkolwiek podstawy prawnej, której z pewnością nie może stanowić wola organu (Marszałka Sejmu), którego postanowienie Sąd Najwyższy ma kontrolować. Należy podkreślić, że Marszałek Sejmu – organ władzy ustawodawczej, nie jest stroną ani uczestnikiem postępowania (Sąd Najwyższy rozpatruje odwołanie w postępowaniu nieprocesowym) przez Sąd Najwyższym.

Organ władzy ustawodawczej przekazał odwołanie skarżącego do innej izby niż określa to u.SN, co powinien uwzględnić Prezes Izby Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, a w braku jego właściwej reakcji, skład orzekający wyznaczony w sprawie II PUO 2/24, tak jak uczynił to Sąd Najwyższy w postanowieniu z 4 stycznia 2024 r. zapadłym w sprawie II PUO 1/24. Mimo to w sprawie mającej na celu kontrolę legalności postanowienia Marszałka Sejmu przez Sąd Najwyższy, Prezes Izby Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, a następnie skład orzekający w sprawie II PUO 2/24, aktywnie zaaprobowali sytuację, w której Marszałek Sejmu bez podstawy prawnej i wbrew wyraźnej woli uprawnionego do wniesienia odwołania, kształtował jego sytuację prawną, co stanowiło rażące naruszenie praw odwołującego się. To bowiem podmiot wnoszący pismo procesowe określa sąd, do którego pismo kieruje (art. 126 § 1 pkt 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.), natomiast przepisy prawa nie przewidują kompetencji podmiotu przekazującego odwołanie (tu: Marszałka Sejmu) do skierowania tego pisma do innego adresata, w tym do innej izby Sądu Najwyższego. Niedopuszczalne jest, aby Marszałek Sejmu, którego postanowienie ma być przedmiotem kontroli ze strony Sądu Najwyższego, z naruszeniem prawa, a w szczególności z naruszeniem art. 7 Konstytucji RP, decydował wbrew treści ustawy i wbrew intencji skarżącego o tym, gdzie skierować jego odwołanie.

Okoliczności te mają tym większe znaczenie, że w uzasadnieniu postanowienia Sądu Najwyższego z 10 stycznia 2024 r., II PUO 2/24, występują sformułowania typu „obóz polityczny” czy „cel przyświecający władzy politycznej”. W rzeczywistości to Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oparła swoją właściwość w sprawie wyłącznie na woli polityka (tu: Marszałka Sejmu) nie dysponując żadną podstawą prawną w tym zakresie.

Ze wskazanych względów postanowienie Izby Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z 10 stycznia 2024 r., II PUO 2/24, jako takie pozbawione jest mocy prawnej.

2. Wbrew wywodom zawartym w uzasadnieniu do postanowienia Sądu Najwyższego z 10 stycznia 2024 r., II PUO 2/24, kompetencji Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych do orzekania w niniejszej sprawie nie podważają również zastrzeżenia Europejskiego Trybunału Praw Człowieka

sformułowane na gruncie art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka w wyroku z 8 listopada 2021 r. w sprawie Dolińska-Ficek i Ozimek przeciwko Polsce (skargi 49868/19 i 57511/19) czy w wyroku z 23 listopada 2023 r. Wałęsa przeciwko Polsce (skarga nr 50849/21). Zaskarżone postanowienie Marszałka Sejmu wydane zostało bowiem na podstawie art. 249 k.wyb. i postępowanie przed Sądem Najwyższym dotyczy prawidłowości procedury określonej przepisami Kodeksu Wyborczego i nie jest to sprawa cywilna ani też sprawa karna, lecz sprawa konstytucyjna dotycząca statusu posła. Utrwalone orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka przesądza, że sprawy dotyczące uzyskania bądź utraty mandatu poselskiego nie stanowią sprawy cywilnej ani karnej w rozumieniu art. 6 ust. 1 EKPCz (postanowienie ETPCz z 2 lutego 2016 r., Barski i Święczkowski przeciwko Polsce, skargi nr 13523/12 i 14030/12, § 57 i cytowane tam orzecznictwo ETPCz).

3. W uzasadnieniu do postanowienia Sądu Najwyższego z 10 stycznia 2024 r., II PUO 2/24, wskazano, że argumentacja przedstawiona w wyrokach ETPCz została w całości uwzględniona przez TSUE. Jednakże przemilczano tam fakt, że zagadnienie nabycia lub utraty statusu członka Parlamentu w Państwie Członkowskim UE nie wchodzi w zakres kwestii związanych ze stosowaniem lub wykładnią prawa Unii Europejskiej. W konsekwencji, organ rozpoznający odwołanie od postanowienia Marszałka Sejmu nie jest objęty zakresem art. 19 ust. 1 akapit drugi Traktatu o Unii Europejskiej (Dz.U. z 2004 r. Nr 90, poz. 864/30 ze zm.).

Z powyższych względów, sprawa wynikająca z odwołania złożonego na podstawie art. 250 § 1 k.wyb. jako niewiążąca się ze stosowaniem prawa europejskiego i ściśle związana z wykonywaniem władzy zwierzchniej Narodu, nie ma związku z uprawnieniem do kierowania do TSUE pytań prejudycjalnych na podstawie art. 267 TFUE. Próba stosowania prawa europejskiego w tej sprawie oznaczałaby w szczególności naruszenie art. 7 oraz stosowanego *a contrario* art. 90 ust. 1 Konstytucji RP i stanowiącej wyraz tych przepisów, zasady zachowania suwerenności w procesie integracji europejskiej, zadeklarowanej uroczyście przez pełny skład Trybunału Konstytucyjnego w wyroku z 24 listopada 2010 r. (K 32/09, OTK ZU 9/2010, poz. 108, pkt. 2.2).

W utrwalonym orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego zwracano uwagę, że ani art. 90 ust. 1, ani art. 91 ust. 3 Konstytucji RP nie mogą stanowić podstawy do przekazania organizacji międzynarodowej lub organowi międzynarodowemu kompetencji w zakresie ustroju, w tym zasad wyboru Sejmu RP oraz innych konstytucyjnych organów Rzeczypospolitej Polskiej, a także stosunków ustrojowych łączących posłów i senatorów z Rzeczpospolitą Polską (zob. m.in. wyroki pełnego składu Trybunału Konstytucyjnego z: 11 maja 2005 r., K 18/04; 24 listopada 2010 r., K 32/09; 7 października 2021 r., K 3/21).

W wyroku pełnego składu TK z 24 listopada 2010 r., K 32/09, pkt 2.1, podkreślono, że „Art. 4 Konstytucji stanowi, że władza zwierzchnia «należy do Narodu», co wyklucza jej przekazanie innemu zwierzchnikowi”. Podkreślić przy tym należy, że na mocy art. 104 ust. 1 Konstytucji RP posłowie są przedstawicielami Narodu, zaś na mocy art. 99 ust. 1 Konstytucji mogą nimi być jedynie obywatele polscy. Tym samym Konstytucja przesądza o wyłącznie narodowym charakterze unormowań regulujących status posłów. Dlatego wywodzenie jakichkolwiek kompetencji decyzyjnych w zakresie dotyczącym statusu posła nie znajduje nie tylko podstaw w prawie europejskim, ale stanowi wprost naruszenie Konstytucji, która uznaje szereg kompetencji za mające charakter nieprzekazywalny, zaliczając do nich również kompetencję do kreowania kompetencji organów publicznych (wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 24 listopada 2010 r., K 32/09, pkt 2.1; por. także K. Wojtyczek, *Przekazywanie kompetencji państwa organizacjom międzynarodowym*, Kraków 2007, s. 284 i n.). Okoliczności te wykluczają możliwość przyznawania sobie przez Izbę Pracy i Ubezpieczeń Społecznych kompetencji do orzekania w sprawach dotyczących statusu posłów lub senatorów, w oparciu o jakiegokolwiek unormowania unijne z pominięciem przepisów prawa polskiego, które zawiera w tej mierze jednoznaczne i jedynie wiążące, regulacje ustawowe.

4. Powyższy wywód wyjaśnia powody, dla których wszelkie zastrzeżenia formułowane w postanowieniu Sądu Najwyższego z 10 stycznia 2024 r., II PUO 2/24, względem właściwości Izby Kontroli Nadzwyczajnej do rozpoznania odwołania od postanowienia Marszałka Sejmu w sprawie wygaśnięcia mandatu

posła są nie tylko czynione w warunkach bezwzględnej nieważności postępowania, ale są również bezpodstawne i całkowicie bezzasadne.

5. Odnosząc się do treści uzasadnienia do postanowienia Sądu Najwyższego z 10 stycznia 2024 r., II PUO 2/24, w którym bezpodstawnie insynuowano, jakoby Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych procedowała na podstawie kopii akt innego postępowania, należy stwierdzić co następuje.

Odwołanie, które zainicjowało sprawę procedowaną pod sygnaturą I NSW 1267/23, wpłynęło do Sądu Najwyższego 29 grudnia 2023 r. W związku z dyspozycją art. 250 § 1 *in fine* k.wyb. nadano jej bieg stosownie do dyspozycji art. 369 § 3 k.p.c. w zw. z art. 13 k.p.c. Na wezwanie Sądu Najwyższego, do akt sprawy I NSW 1267/23 pełnomocnik skarżącego złożył 5 stycznia 2024 r. oryginał zaskarżonego postanowienia Marszałka Sejmu z 21 grudnia 2023 r. (k. 123-124). Również tego samego dnia, pełnomocnik skarżącego złożył do akt sprawy z własnej inicjatywy (k. 126-147) plik dokumentów wręczonych mu przez Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w ramach wykonania zarządzenia o udostępnieniu pełnomocnikowi kopii akt sprawy, którą zarejestrowano 3 stycznia 2024 r. w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, w oparciu o dokumenty dostarczone nieformalnie (z pominięciem Biura Podawczego) Prezesowi Sądu Najwyższego kierującemu pracą tej izby przez Dyrektora Generalnego Kancelarii Sejmu.

Z okoliczności tych wynika nie tylko to, że odwołanie, które Marszałek Sejmu wbrew wyraźnie sformułowanej woli skarżącego, oraz bez podstawy prawnej, z rażącym naruszeniem przepisów regulujących wpływ dokumentów do Sądu Najwyższego, złożył do niewłaściwej izby w Sądzie Najwyższym, ale dodatkowo, pełnomocnik skarżącego nie miał możliwości zapoznania się z oryginałem akt sprawy II PUO 2/24 wytworzonych w wyniku ww. bezprawnych działań Marszałka Sejmu i jego podwładnych.

Analiza kopii akt sprawy II PUO 2/24 złożonych do akt sprawy I NSW 1267/23 przez pełnomocnika odwołującego się wykazała, że nie zawierają one żadnych treści, które nie znajdowałyby się już uprzednio w aktach sprawy I NSW 1267/23.

Jednocześnie brak jest informacji w uzasadnieniu do postanowienia Sądu Najwyższego z 10 stycznia 2024 r., II PUO 2/24, z których wynikałoby, że Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych orzekała w oparciu o oryginał postanowienia Marszałka Sejmu.

6. Z uwagi na wskazane okoliczności, Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

[K.O.]

[ms]